

Yüzmenin Çocuklarda Hoşgörü Eğilimi Üzerine Etkisi

1.Ahmet SANIOĞLU

Selçuk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

2.Mehmet TAŞKIN

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

3.Mine TAŞKIN

Selçuk Üniversitesi, Ali Akkanat Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

4.Akif FİDAN

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Özet

Bu çalışmada yüzme sporu ile uğraşan çocuklar ve spor yapmayan çocukların hoşgörü düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya 3 yıl boyunca aktif spor yapan 10 yaşında 100 erkek sporcu ve spor yapmayan 10 yaşındaki 100 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların hoşgörü eğilimlerini değerlendirmek için Hoşgörü Eğilim Ölçeği (HEÖ) kullanılmıştır. Yüzücü çocukların hoşgörü alt boyutlarından değer ve empati alt boyutlarına ilişkin puanları spor yapmayan çocukların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($P<0,05$). Aynı zamanda, hoşgörü toplam puanı bakımından da yüzme sporu yapan çocukların puanı spor yapmayan çocukların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Buna karşın kabul alt boyutu bakımından yüzme sporu yapan çocuklarla spor yapmayan çocuklar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$). Sonuç olarak, yüzme sporunun çocuklarda hoşgörü eğilimini arttırdığı, empati ve değer eğilimlerini yükselttiği, kabul eğilimi üzerinde bir etkisi olmadığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Hoşgörü, Spor, Yüzme.

The Effect of Swimming on The Tolerance in Children

Abstract

The aim of this study was to compare the level of tolerance of children with sports and their non-sports children. A total of 100 male athletes, 10 years old and 100 non-athletes participated in the study. The Tolerance Tendency Scale was used to evaluate the tolerance trends of the children. The scores of the children in the sub-dimensions of tolerance and empathy were found to be significantly higher than those of non-sports children ($P < 0.05$). At the same time, in terms of total score of tolerance, the score of the children who do swimming sports was found to be significantly higher than the scores of the children who did not do sports ($p < 0.05$). On the other hand, there was no significant difference between the children who did swimming and the children who didn't do sports ($P > 0.05$). In conclusion, it is thought that swimming sport increases the tendency of tolerance in children, increases the empathy and value tendencies and has no effect on acceptance tendency.

Keywords: Child, sport, swimming, tolerance.

GİRİŞ

Günümüzde hoşgörü en çok ihtiyaç duyduğumuz insani ve demokratik değerlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle karakteri olgunlaşmakta olan çocukların, hoşgörülü bireyler olarak yetiştirilmeleri bireylerin birbirlerinin her türlü farklılığına saygı gösterdiği, barış, eşitlik ve özgürlük temeline dayalı bir toplum içinde yaşamamız için önemlidir. Bununla birlikte halen hoşgörünün ne olduğu, hangi kavramlarla ilişkilendirilerek açıklanabileceği, hoşgörülü bireyler yetiştirmek için hangi tutumların ya da ortamların gerektiğine ilişkin bir fikir birliğinin olmadığı görülmektedir (Witenberg 2017).

Hoşgörü, özellikle günümüz dünyasında en önemli erdemlerden biri olarak görülmektedir. Hoşgörünün, insana özgü, insanı yücelten bir erdem olduğu söylenebilir (Kavcar 1995). Hoşgörü, başkalarına saygı göstermektir. Yani onların inançlarına, dinine, ırkına, ulusuna, rengine, kültürüne, siyasal eğilimlerine, ahlakına, geleneklerine ve düşüncelerine saygı göstermektir. Hoşgörünün temelinde, doğruluk değerlerini dikkate almadan farklı inanç ve düşüncelerin de bulunabileceğini kabul etme duygusu yatmaktadır (Topuz 1995).

Hoşgörü, bireylerin hak ve özgürlüklerinin güvence altına alındığı ve bireysel özgürlüklerin önem taşıdığı günümüzde bireylerin farklılıklarıyla bir arada yaşayabilmesi için sahip olunması gereken temel değerlerden biri olarak tanımlanmıştır (Çalışkan ve Sağlam 2012). Değerler ise bireye amaç ve yön tayin etmekle birlikte, bireylerin davranışlarını da yargılamayı sağlamaktadır. Kişinin başkalarından ne beklemesi gerektiğini ve kendisinden ne beklendiğini bilmesine yardımcı olmaktadır. Bireyin doğru ya da yanlış, haklı ya da haksız, hoş giden ve gitmeyen, ahlakî ve ahlakî olmayanı ayırt etmesinde ışık tutmaktadır (Yazıcı 2006). (Değer, bir durumu bir diğerine tercih etme eğilimi olarak da tanımlanabilir. Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler. Değerler toplumdan topluma, okuldan okula ve bireyden bireye farklılık gösterebilirler (Turan ve Aktan 2008). Değerler kısaca davranışları yönlendirir ve insanların birbirlerine karşı tavırlarını belirler. Günümüzde empatinin farklı tanımları bulunmaktadır. Bu tanımlar daha çok kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir (Dökmen 2003). Empati, diğer kişinin konuşmasındaki duygusal içeriğin ve duyguların nedenini yansıtan sözlü bir yanittir. Empati günlük yaşamda sık sık yer verilmeyen, iletişim becerileri içinde de öğrenilmesi ve kavranması en zor bileşenlerden birisidir (Winefield ve Hansen 2000). Empati, başkalarının düşünce ve duygularının yanı sıra bunların çeşitli anlamlarının objektif bir şekilde farkında olma; karşısındakinin duygu ve düşüncelerini temsili olarak yaşama olarak tanımlanabilir (Budak 2000).

Kişilerin empati becerilerinin ve eğilimlerinin ölçülmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar genelde, belirli bir empatik tepki sıralamasına dayanır (Akvardar ve ark 2002). Yani insanlar, empati kurabildikleri için topluma uyumlu olabilecekleri gibi, topluma uyum sağladıkları için de empati kurma becerilerini ve ilgilerini geliştirmiş olabilirler. Fakat ilişkinin yönü ne olursa olsun, empati ile çeşitli değişkenler arasında ilişki bulunuyor olması, empatinin günlük yaşamımızdaki yerini vurgulanmaktadır (Dökmen 2003). Empati ile ilgili değişkenlerden biri de kişilik kavramıdır. Kişilik, kişinin diğer kişilerle karşılıklı etkileşim tarzlarına veya kişinin kendine atfettiği ve toplumdaki işlevine göre edindiği rollere dayanarak tanımlanır. Her kişilik tanımı davranışın farklı türleri üzerinde yoğunlaşır. Bu da onların araştırma düzenlerinde farklı teknikler kullanmalarına yol açar (Arkonaç 1998).

Günümüzde bir eğitim aracı olan sporun, toplumun bütün kesimleri tarafından kullanılmakta olduğu görülmektedir. Spordan olabildiğince fazla verim elde edebilmek, ilk çağlardan

günümüze kadar gelen spor ahlakı, felsefi ilke ve kurallarına bağlı kalmakla mümkündür. Spor, barış, hoşgörü, eşitlik, disiplin, erdem, haz, hak, hukuk, mutluluk, sevgi ve saygı gibi insan onuruna yakışır kavramları bünyesinde taşıdığı gibi; hüznün, keder, stres gibi yine insani özellik taşıyan kavramları da içeren bir etkinlik olarak, insanın bütün varlığını etkileyen bir kavram olma niteliğini halen devam ettirmektedir (Pehlivan 2004). Ayrıca spor, toplum yaşamına çok değişik yollardan girerek, bireyleri doğrudan ya da dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman toplumun ilgisini canlı tutmayı başarmış bir sosyal olgudur (Kılıcıgil 1998).

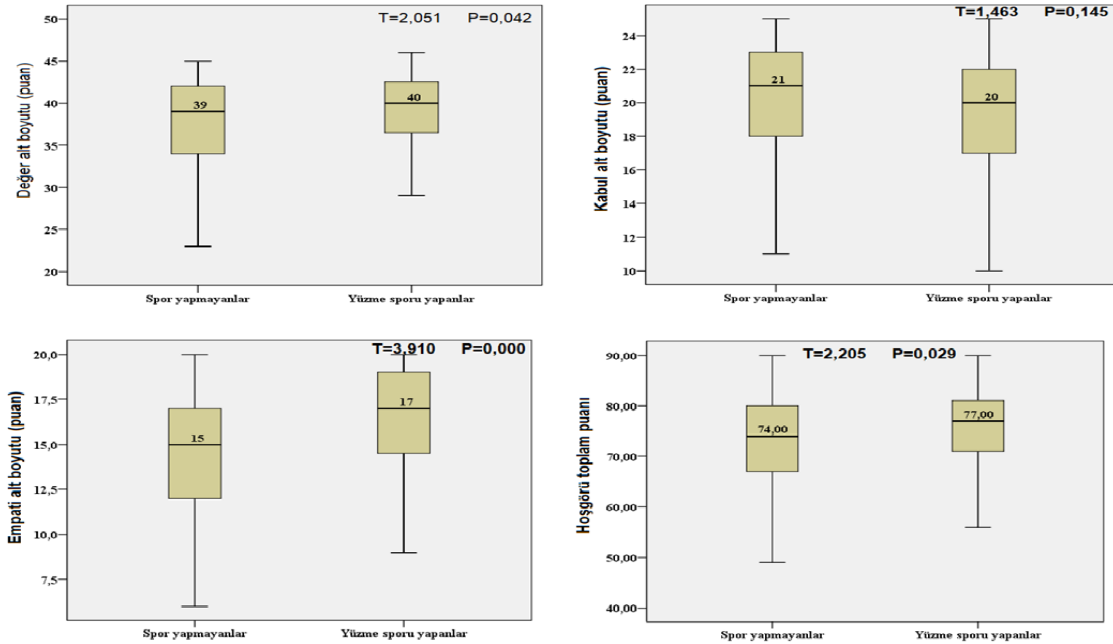
Bu çalışmanın amacı yüzme sporu ile uğraşan çocuklar ile spor yapmayan çocukların hoşgörü eğilimlerinin karşılaştırılması.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya katılan deneklere ilişkin hoşgörü alt boyutları ve toplam puanların ortalaması

Değişkenler	Guruplar	Ortalama±SS (N=200)
Değer alt boyutu	Spor yapmayanlar	38,91±5,442
	Yüzme sporu yapanlar	39,92±4,177
Kabul alt boyutu	Spor yapmayanlar	20,56±3,702
	Yüzme sporu yapanlar	19,59±3,780
Empati alt boyutu	Spor yapmayanlar	15,36±3,792
	Yüzme sporu yapanlar	17,35±2,822
Toplam puan	Spor yapmayanlar	73,64±10,039
	Yüzme sporu yapanlar	77,26±8,030

Tablo 1. İncelendiğinde araştırmaya katılan spor yapmayan çocukların, değer alt boyutu puanları 38,91±5,442 puan, kabul alt boyutu puanları 20,56±3,702 puan, empati alt boyutu puanları 15,36±3,792 puan ve toplam puanları 73,64±10,039 puan olarak bulunmuştur. Buna karşın yüzme sporu yapan çocukların, değer alt boyutu puanları 39,92±4,177 puan, kabul alt boyutu puanları 19,59±3,780 puan, empati alt boyutu puanları 17,35±2,822 puan ve toplam puanları 77,26±8,030 puan olarak bulunmuştur.

Grafik 1. Yüzme sporu yapan çocuklarla spor yapmayan çocukların hoşgörü alt boyutları ve toplam puanlarının karşılaştırılması

Grafik 1. İncelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların hoşgörü alt boyutlarından değer ve empati alt boyutları bakımından spor yapmayan çocuklarla yüzme sporu yapan çocuklar arasında anlamlı derecede farklılık olduğu görülmekte olup bu karşılaştırmalarda yüzme sporu yapan çocukların puanları anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($P < 0,05$). Aynı zamanda, hoşgörü toplam puanı bakımından da yüzme sporu yapan çocukların puanı spor yapmayan çocukların puanlarından anlamlı derece yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna karşın kabul alt boyutu bakımından yüzme sporu yapan çocuklarla spor yapmayan çocuklar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($P > 0,05$).

MATERYAL ve METOT

Yüzme sporu ile uğraşan çocuklar ile spor yapmayan çocukların hoşgörü düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan bu araştırmaya 10 yaşında 3 yıldır yüzme sporu yapan 100 çocuk ve 10 yaşında hiç spor yapmamış 100 çocuk katıldı. Çocukların hoşgörü eğilimlerini değerlendirmek için Hoşgörü Eğilim Ölçeği kullanılmıştır.

Hoşgörü Eğilim Ölçeği: Hoşgörü Eğilim Ölçeği 5 likert tipinde 18 sorudan oluşan bir ölçektir. Çalışkan ve Sağlam (2012). tarafından ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla geliştirilmiştir. Bu alt faktörler “değer”, “kabul” ve “empati”dir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının 0.89; birinci faktör için 0.86, ikinci faktörü için 0.70 ve üçüncü faktör için ise 0.63 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısının 0.84, birinci faktör için 0.83, ikinci faktör için 0.73 ve üçüncü faktör için 0.82; alt ölçeklerin madde-toplam korelasyonlarının 0.43 ile 0.63 arasında değiştiği ve %27’lik alt-üst grupların ortalamaları arasındaki tüm farkların anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Analizi: Araştırmada elde edilen verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde SPSS 22.0 IBM istatistik paket program kullanılmıştır. Verilerin

karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı test etmek için t-testi kullanılmıştır. Bu araştırmada hata düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

TARTIŞMA

Yüzme sporu ile uğraşan çocuklar ile spor yapmayan çocukların hoşgörü düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan bu araştırmada, Yüzücü çocukların hoşgörü alt boyutlarından değer ve empati alt boyutlarına ilişkin puanları spor yapmayan çocukların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda, hoşgörü toplam puanı bakımından da yüzme sporu yapan çocukların puanı spor yapmayan çocukların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Buna karşın kabul alt boyutu bakımından yüzme sporu yapan çocuklarla spor yapmayan çocuklar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kuruç ve ark (1992). de yapmış oldukları bir çalışmada, sporcuların kişilik özelliklerinin toplumdaki sıradan bireylerden farklı olabileceğini ve sporcu olanlarla olmayanlar arasında da kişilik görüntülerinde farklılığın olabileceğini belirtmişlerdir. Budak (2000). da yaptığı çalışmada futbolcuların empati puanlarının hoşgörü ve duyarlılık gibi kişilik özellikleri ile yüksek ilişki göstermesinden dolayı müsabaka sırasında birbirleriyle yakın ilişki kurdukları ve iletişimlerini olumlu yönde etkilediğini gözlemlemiştir. Bektaş ve ark (2012). de yapmış oldukları çalışmada, beşinci sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri; cinsiyet anne-baba öğrenim durumu ve anne-baba mesleği değişkenleri açısından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre beşinci sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre hoşgörü eğilimleri; “değer, kabul ve empati” boyutlarına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Balçıkınlı ve ark (2011). de yapmış oldukları çalışmada, profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri ile ilgili araştırma sonuçlarından elde edilen bilgiler ışığında, profesyonel futbolcuların empati becerileri ne kadar geliştirilirse sportmen davranışlarında da paralel bir artış olacağı gözlemlenmiştir. Yaşar ve ark (2015). de yapmış oldukları çalışmada, beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri ile empati eğilimlerini karşılaştırdıklarında, öğrencilerin orta düzey bir empati eğilimine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Güllü (2015). de yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bölümlerine göre eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerini incelediği çalışmada, 6292 öğrencinin empati eğilim puan ortalamasını 67.48 olarak hesaplamış ve bu sonuca göre, öğrencilerin empati eğilimlerinin orta düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Gürsel (2016). da yapmış olduğu çalışmada branş öğretmenlerinin empati eğilim düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmasının sonucunda, öğretmenlerin empati eğilim puan ortalamasını 72.85 ile orta düzey olarak değerlendirmiştir. Yiğiter (2008). de yapmış olduğu çalışmada Kocaeli ilindeki orta öğretim kurumlarında çalışan 103 beden eğitimi ve spor öğretmenin empati beceri düzeylerini incelediği araştırmasının sonucuna göre, öğretmenlerin empati beceri puan ortalamasının orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Özdiç (2005). de yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin sporun sosyalleşmeye olumlu etkilerinin bilincinde oldukları, fakat çoğunluğun sosyalleşme amacıyla spor yapmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, yüzme sporunun çocuklarda hoşgörü eğilimini arttırdığı, empati ve değer eğilimlerini yükselttiği, kabul eğilimi üzerinde bir etkisi olmadığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akvardar Y, Ünal B, Günay T, Kırak S, Bozabalı Ö, Demiral Y, (2002). Empati öğrenilebilir mi? tıp fakültesi dönem 1 öğrencilerinde iletişim becerileri kursunun empatik yanıt verme becerisi üzerine etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 162-72.
- Arkonaç SA, (1998). Psikoloji zihin süreçler bilimi. 2. Baskı. Alfa Yayınevi, İstanbul.
- Balçıkanlı SG, Yıldırım İ, (2011). Profesyonel futbolcular sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2: 49-56.
- Bektaş Ö, Çalışkan H, Sağlam Hİ, (2012). Hoşgörü eğilim ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(2): 1431-46.
- Budak S, (2000). Psikoloji sözlüğü. Pelikan Yayınevi, 5. Baskı. Ankara.
- Çalışkan H, Sağlam Hİ, (2012). Hoşgörü eğilim ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2): 1431-46.
- Dökmen Ü, (2003). İletişim çatışmaları ve empati. 22. Baskı, Sistem Yayınevi, İstanbul.
- Gülle M, (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bölümlerine göre eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerinin incelenmesi. Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.
- Gürsel HE, (2016). Branş öğretmenlerinin empati eğilim düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kavcar C, (1995). Hoşgörü üzerine açılış konuşması, Pehlivan, İ. (Ed.). Hoşgörü ve eğitim toplantısı(ss. 1-4). UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ve Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortak Yayını.
- Kılıçgil E, (1998). Sosyal çevre- spor ilişkileri, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Koruç Z, Bayar P, (1992). Hentbolcu, voleybolcu, atlet ve taekwondocuların kişilik örüntüleri üzerine bir araştırma. Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özdiñç Ö, (2005). Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılmanın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2): 77-84.
- Pehlivan Z, (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2: 49-53.
- Topuz H, (1995). Hoşgörü, Pehlivan, İ. (Ed.). Hoşgörü ve eğitim toplantısı (ss.30-38). UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ve Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortak Yayını.
- Turan S, Aktan D, (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 6(2).
- Winefield HR, Hansen A, (2000). Evaluating the outcome of communication skill teaching for entry-level medical students does knowledge of empathy increase. *Journal Of Medical Education*, 34: 90-4.
- Witenberg RT, (2007). The moral dimension of children's and adolescents' conceptualisation of tolerance to human diversity. *Journal Of Moral Education*. 36 (4). 433-51.
- Yaşar M, Ahmet E, (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının empatik eğilim düzeyleri ile düşünme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 2(2): 38-65.
- Yazıcı K, (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. <http://www.sosyalbilgiler.gazi.edu.tr/article20.pdf> erişim tarihi: 15.04.2019
- Yiğiter K, (2008). Kocaeli ilinde görevli ilk ve orta öğretim kurumlarında çalışan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin empati becerilerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.